

Brüssel, 26. veebruar 2018
(OR. en)

6280/18

COEST 37

MENETLUSE TULEMUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Kuupäev:	26. veebruar 2018
Saaja:	Delegatsioonid
Eelmise dok nr:	6279/18 COEST 36
Teema:	SUHTED MOLDOVA VABARIIGIGA – Nõukogu järeldused

Delegatsioonidele edastatakse lisas välisasjade nõukogu poolt 26. veebruaril 2018 vastu võetud nõukogu järeldused Moldova Vabariigi kohta.

NÕUKOGU JÄRELDUSED MOLDOVA VABARIIGI KOHTA**Nõukogu istung (välisasjad), 26. veebruar 2018**

1. Nõukogu kinnitab uuesti oma pühendumist Euroopa Liidu ja Moldova Vabariigi vahelise poliitilise assotsieerimise ja majandusintegratsiooni tugevdamisele, tehes tihedat koostööd 2016. aasta juulis jõustunud assotsieerimislepingu alusel. Euroopa Liit lubab jätkuvalt toetada edasiliikumist reformidega, mida on vaja teha selleks, et Moldova Vabariigi kodanikud saaksid kasu assotsieerimislepingust, sealhulgas põhjalikust ja laiaulatuslikust vabakaubanduspiirkonnast.
2. Pärast nõukogu 2016. aasta veebruari järeldusi on Moldova Vabariigi ametivõimud võtnud vastu mitu seadusandlikku algatust, mis on seotud nõukogu järeldestes kindlaks määratud prioriteetsete reformivaldkondadega. Nõukogu tunnistab, et Moldova Vabariik on juba võtnud reformimeetmeid, ning rõhutab, et 2016. aastal alustatud reformide elluviimine on väga oluline. Nõukogu tuletab meelde, et ELi toetus Moldova Vabariigile põhineb rangel tingimuslikkusel ja on seotud rahuldavate edusammudega reformide elluviimisel.
3. Nõukogu tuletab meelde, et tema Moldova Vabariigi abistamiseks tehtavate jõupingutuste eesmärk on parandada käegakatsutavalt Moldova Vabariigi kodanike elu.
4. Nõukogu tuletab meelde, et majanduskasvu võimaldamiseks, töökohtade loomiseks ja vaesuse vähendamiseks on väga tähtsal kohal struktuurireformid. Nõukogu ootab, et Moldova Vabariik jätkab oma üldist reformiprotsessi ja parandab seda kooskõlas assotsieerimislepingu alusel võetud kohustustega, ning tuletab meelde, et muudetud assotsieerimiskava, milles esitatakse 13 reformitegevuse prioriteeti aastateks 2017–2019, peaks toimima praktilise suunisenä. Euroopa Liit tugevdab jätkuvalt reformiprotsessi toetamise koordineerimist ja jälgimist Moldova Vabariigis.

5. Nõukogu tunnustab Moldova Vabariigi konstruktiivset panust 24. novembril 2017 toimunud idapartnerluse tippkohtumisse ning innustab Moldova Vabariiki jätkama panustamist 20 eesmärgi saavutamisse aastaks 2020.
6. Nõukogu tuletab meelde, kui tähtis on austada tõhusaid demokraatlikke mehhanisme, sealhulgas mitmeparteilist demokraatlikku süsteemi, õigusriigi põhimõtet ja inimõigusi. Nõukogu tervitab rahvustevaheliste suhete konsolideerimise tegevuskava vastuvõtmist.
7. Nõukogu avaldab kahetsust, et uues valimisseaduses ei ole käsitletud mõningaid Euroopa Nõukogu Veneetsia komisjoni ning Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsiooni / demokraatlike institutsioonide ja inimõiguste büroo ühisarvamuse peamisi soovitusi. Muu hulgas osutati ühisarvamuses üksmeele puudumisele kavandatava reformi osas ja riskile, et enamusvalimistel osalevad kandidaadid võivad olla mõjutatud ärimeeste või muude erihuvidest lähtuvate isikute poolt. Uue valimissüsteemi tagajärgi tuleks valimisprotsessi, sealhulgas kampaania ajal, valimiste päeval ja sellele järgneval perioodil põhjalikult ja hoolikalt jälgida, et hinnata, kas neil on mõju demokraatiale üldisemalt ja eelkõige mitmeparteilisele süsteemile. Läbipaistvad, kaasavad ja usaldusväärsed valimised kesk- ja kohalikul tasandil on võtmetähtsusega.
8. Nõukogu tuletab samuti meelde, kui tähtis on järgida kõiki Euroopa Nõukogu Veneetsia komisjoni ning Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsiooni / demokraatlike institutsioonide ja inimõiguste büroo veel täitmata soovitusi, sealhulgas soovitusi erakondade ja kampaaniate rahastamise kohta.
9. Et kõik reformid oleksid edukad ja jätkusuutlikud, kordab nõukogu kodanikuühiskonnaga suhete parandamise tähtsust. Nõukogu kutsub Moldova Vabariigi ametivõime tungivalt üles kaasama kodanikuühiskonda otsustusprotsessi. Kodanikuühiskonna kaasav osalemine on väga tähtis demokraatliku, vastupidava ja õitsva riigi loomiseks.

10. Demokraatliku ühiskonna eeltingimus on meediavabadus ja meedia mitmekesisus. Sellega seoses kutsub nõukogu esimese sammuna nende vabaduste tagamiseks Moldova Vabariiki üles viima ellu kauaoodatud audiovisuaalmeedia seadustiku ulatusliku reformi, mis suurendaks sektori läbipaistvust ja konkurentsivõimet, et käsitleda meediaomandi koondumist, tagada meediavabadus ja meedia mitmekesisus, luua sõltumatute meediaväljaannete tegutsemist soodustav ettevõtluskeskkond ja pakkuda oma kodanikele kvaliteetset teavet. Seoses hiljutiste muudatustega audiovisuaalmeedia seadustikus tunnistas Euroopa Liit, et väärinfo ja propaganda võivad avaldada märkimisväärset negatiivset mõju, kuid märgib samuti, et võetud meetmed peaksid olema vajalikud, proportsionaalsed ja kooskõlas asjakohaste rahvusvahelise õiguse sätetega, et mitte piirata meediavabadust või takistada juurdepääsu teabele.
11. Nõukogu peab tervitatavaks lühiajalise viisavaba reisimise korra tõhusat rakendamist, rõhutades paremaid võimalusi inimestevahelisteks kontaktideks alates korra jõustumisest, ning kutsub Moldova Vabariiki üles jätkama vajalikke jõupingutusi, et täita järjepidevalt viisanõude kaotamise kriteeriumeid ning teavitada oma kodanikke viisavaba reisimisega kaasnevatest õigustest ja kohustustest. Viidates komisjoni esimesele viisanõudest vabastamise peatamise korra alusel 2017. aasta detsembris koostatud aruandele, tuletab nõukogu meelde vajadust pöörata täiendavalt erilist tähelepanu korruptsiooni- ja rahapesuvastase võitluse näitajate järjepidevale täitmisele, võttes viivitamatult meetmeid.
12. Nõukogu on veendunud, et kiiresti tuleks teha uusi jõupingutusi otsustavamas võitluses korruptsiooni vastu, saavutades käegakatsutavaid tulemusi, ning sellega peaks kaasnema ka põhjalik kohtusüsteemi, sealhulgas prokuratuuri reform. Toimiv, sõltumatu, erapooletu, läbipaistev ja aruandekohustuslik õigussüsteem, selged tulemused seoses korruptsioonis (eelkõige kõrgetasemelises korruptsioonis) süüdi mõistmisega ning õigusriigi põhimõtete austamine on võtmetähtsusega elemendid, et taastada Moldova Vabariigi kodanike usaldus riigi institutsioonide vastu.

13. Seda arvestades juhib nõukogu tähelepanu sellele, kui tähtis on tagada, et õiguskaitseorganid ja kohtusüsteem toimiksid erapooletult, ning väljendab muret mõningate advokaatide, kohtunike ja poliitiliste oponentide vastu esitatud süüdistuste pärast. Nõukogu tuletab meelde, et õiguskaitse ja õigusemõistmise valikuline kasutamine kahjustab õigusriigi põhimõtet ning üldsuse usaldust kohtusüsteemi vastu ja selle austamist.
14. Nõukogu kutsub Moldova Vabariigi ametivõime uuesti üles tagama, et 2014. aastal paljastatud suuremahuliste panganduspettuse juhtumite puhul viiakse läbi põhjalik, erapooletu ja täielik uurimine ja süüdistuste esitamine, eesmärgiga nõuda sisse seadusevastaselt omastatud rahalised vahendid ja viia kõik vastutavad asjaosalised kohtu ette, sõltumata nende poliitilisest kuuluvusest. Nõukogu väljendab heameelt teise Krolli aruande kokkuvõtte avaldamise üle 2017. aasta detsembris. Sellegipoolest kutsub nõukogu ametivõime endiselt üles jätkama uurimisi ja esitama süüdistused kõigi suuremahulistes petuskeemides osalenute vastu, austades täielikult õigusriigi põhimõtet.
15. Nõukogu tervitab hiljutisi ametissenimetamisi korruptsioonivastase võitluse asutustesse ning rahapesu tõkestamise seaduse vastuvõtmist, et viia õigusaktid kooskõlla kehtivate ELi normidega. Seoses käimasolevate reformidega on väga tähtis tagada rahapesuvastaste õigusaktide rakendamine ja jätkata korruptsioonivastaste organite tegevussuutlikkuse tugevdamist, luua toimiv ja tõhus mehhanism varade arestimiseks, konfiskeerimiseks, haldamiseks ja sissenõudmiseks, kiiresti tagada toimiv varade deklareerimise ja kontrollimise süsteem ning toetada korruptsioonivastase võitluse asutuste sõltumatust lubamatust mõjutamisest. Nõukogu tuletab samuti meelde, kui tähtis on kiiresti luua iseseisev büroo, kes vastutab rahapesu tõkestamise ja selle vastu võitlemise eest, ning töötada välja ja kiita heaks mehhanismid rahapesuvastase režiimi rikkumise korral sanktsioonide kehtestamiseks ning kahtlaste tehingute tuvastamiseks ja külmutamiseks.

16. Nõukogu tuletab meelde, kui tähtis on jätkata avaliku halduse reformi elluviimist, et pakkuda kodanikele paremaid teenuseid.
17. Nõukogu tervitab reforme, mille eesmärk on makromajandusliku ja finantsstabiilsuse tagamine ning usaldusväärsuse taastamine rahvusvaheliste rahastajate silmis, seda eelkõige finantssektori äriühingute üldjuhtimise ning keskpanga sõltumatuse ja järelevalvevolutuste tugevdamise vallas. Need reformid on aidanud taastada majandus- ja finantsstabiilsuse ning olid keskse tähtsusega Rahvusvahelise Valuutafondiga kokkuleppe sõlmimiseks ja selle edukaks rakendamiseks. Nõukogu innustab Moldova Vabariiki tegema täiendavaid reforme, et käsitleda järelejäänud suuri väljakutseid, milleks on eelkõige nõrk valitsemine, riigiasutuste politiseeritus, süsteemne korruptsioon ning vajadus parandada ettevõtluskeskkonda ja edendada seeläbi majanduskasvu.
18. Nõukogu väljendab heameelt makromajandusliku finantsabi andmise kohta vastastikuse mõistmise memorandumi, laenukorralduse lepingu ja toetuslepingu allkirjastamise üle 2017. aasta novembris ja nende ratifitseerimise üle Moldova Vabariigi parlamendi poolt 2017. aasta detsembris.
19. Nõukogu tuletab meelde, et iga makromajandusliku finantsabi programmi kohase makse tegemine sõltub vastastikuse mõistmise memorandumis esitatud poliitikameetmete elluviimisest ning poliitiliste eeltingimuste täitmisest.
20. Nõukogu rõhutab, kui tähtis on astuda samme ettevõtjatele võrdsete võimaluste loomiseks, et tagada atraktiivne ja stabiilne investeerimiskliima, suurendada läbipaistvust ja parandada investeerimistingimusi, säilitades samal ajal piisava kontrolli ja karistused nende rikkumise eest nimetatud valdkondades. Nõukogu märgib, et vaja on teha suuremaid jõupingutusi, et parandada ettevõtluskeskkonda ja meelitada ligi rohkem välismaiseid otseinvesteeringuid.

21. Nõukogu ootab, et Moldova Vabariik suurendab reformipingutusi seoses põhjaliku ja laiaulatusliku vabakaubanduspiirkonna rakendamise ja jõustamisega, sealhulgas suurendades asjaomaste institutsioonide tegevussuutlikkust ja sõltumatust.
22. Nõukogu tuletab meelde, kui tähtis on intellektuaalomandi õiguste kaitse, sealhulgas geograafiliste tähiste kaitse tõhus rakendamine Moldova Vabariigis kooskõlas assotsieerimislepingu alusel võetud kohustustega.
23. Nõukogu tuletab meelde, kui tähtis on suurendada konkurentsi ja läbipaistvust energeetikasektoris, muu hulgas tagades sektori reguleerivale asutusele institutsioonilise ja finantssuutlikkuse jätkata energiaturu reformi. Nõukogu kutsub üles täielikult austama energiaühenduse õigustikku, eelkõige seoses tariifide kehtestamisega energiajaotuses, tagades kõikide kulude väljanõudmise. Nõukogu kutsub Moldova Vabariiki üles viima lõpule energeetikasektori reformi kooskõlas ELi kolmanda energiapaketi, eelkõige seoses maagaasi ja elektrienergia ülekandmise ja jaotamise eraldamisega. Samuti kutsub nõukogu üles kiirendama võrkude ühendamise projektide rakendamist, rõhutades nende tähtsust energiajulgeoleku ning energiavarustuse ja tarneteede mitmekesistamise seisukohast.
24. EL kinnitab taas oma valmisolekut jätkata Moldova Vabariigi toetamist, tuginedes konkreetsetele ja rahuldavatele edusammudele kõikides reformivaldkondades ja rangele tingimuslikkusele. Sellega seoses tuletab nõukogu meelde, kui tähtis on kasutada kõige paremal viisil ära praegu antavat ELi abi, et toetada assotsieerimislepingu, sealhulgas põhjaliku ja laiaulatusliku vabakaubanduspiirkonna eesmärkide saavutamist ning parandada nähtaval ja käegakatsutaval viisil Moldova Vabariigi kodanike elutingimusi. Rahvusvahelise Valuutafondi ees võetud kohustustest kinnipidamine, märkimisväärsed edusammud korruptsioonivastases võitluses ning justiitssektori reformi elluviimisel, demokraatia põhimõtete järgimine ja inimõiguste austamine on võtmetähtsusega valdkondliku eelarvetoetuse väljamaksete tegemiseks. Nõukogu tuletab samuti meelde, kui tähtis on võtta järelmeetmeid kontrollikoja 2016. aasta septembri aruandele Moldova Vabariigile antava ELi abi kohta ning parandada rahastajate tegevuse koordineerimist Moldova Vabariigi valitsusega ühise programmitöö kontekstis.

25. Nõukogu tuletab samuti meelde, kui tähtis on suurendada ühiseid jõupingutusi seoses tulemusliku strateegilise kommunikatsiooniga tehtud reformide ja neist kodanikele tuleneva konkreetse kasu teemal, et parandada ELi ja Moldova Vabariigi vahelise koostöö nähtavust ja tulla toime väärinfoga.
26. Nõukogu tervitab Moldova Vabariigi huvi jätkata ELiga tehtavat koostööd julgeoleku ja kaitse valdkonnas, samuti osalemist ELi juhitud ÜJKP missioonides ning ühisteatise „Hübriidohtudega võitlemise ühine raamistik“ meetme 18 raames tehtavat koostööd.
27. Nõukogu peab tervitatavaks julgustavaid edusamme Transnistria konflikti lahendamist käsitleva 5+2-protsessi raames Austria OSCE eesistumisaja jooksul. Nõukogu innustab Moldova Vabariiki tungivalt tuginema sellele osalemistasemele Itaalia OSCE eesistumisajal ja pärast seda ning rõhutab, kui tähtis on saavutatud kokkulepete õigeaegne rakendamine. Nõukogu tuletab samuti meelde, kui tähtis on teha edusamme Gagauusia juriidilist eristaatust käsitleva õigusakti rakendamisel, ja kutsub Chişinău üles jätkama pooleliolevate seadusandlike algatuste menetlemist.
